

VNÚTORNÝ TRH: VŠEOBECNÉ ZÁSADY

Vnútorný trh je priestor prosperity a slobody, ktorý umožňuje prístup k tovarom, službám, pracovným miestam, podnikateľským príležitostiam a kultúrnemu bohatstvu. Neustále sa treba usilovať o to, aby sa zabezpečilo ďalšie prehĺbovanie jednotného trhu, ktoré by mohlo znamenať značné prínosy pre spotrebiteľov a podniky v EÚ. Nové možnosti rastu hospodárstva prináša najmä digitálny jednotný trh (prostredníctvom elektronického obchodu), pričom zároveň obmedzuje byrokráciu (prostredníctvom elektronickej verejnej správy a digitalizácie verejných služieb). Z nedávneho výskumu vyplýva, že zásady voľného pohybu tovaru a služieb a právne predpisy v tejto oblasti vytvárajú prínosy v odhadovanej výške 985 miliárd EUR ročne.

PRÁVNY ZÁKLAD A CIELE

Článok 4 ods. 2 písm. a) a články 26, 27, 114 a 115 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Zámerom spoločného trhu vytvoreného na základe Rímskej zmluvy v roku 1958 bolo odstránenie prekážok obchodu medzi členskými štátmi s cieľom zvýšiť hospodársku prosperitu a prispieť k „čoraz užšiemu zjednocovaniu národov Európy“. Jednotným európskym aktom z roku 1986 sa do Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) zahrnul cieľ vytvoriť vnútorný trh vymedzený ako „oblasť bez vnútorných hraníc, v ktorej je zaručený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu“.

VÝSLEDKY

A. Spoločný trh z roku 1958

Spoločný trh, ktorý bol hlavným cieľom Rímskej zmluvy, sa dosiahol zavedením colnej únie v roku 1968, zrušením kvót, umožnením voľného pohybu občanov a pracovníkov a určitým stupňom daňovej harmonizácie na základe všeobecného zavedenia dane z pridanej hodnoty (DPH) v roku 1970. Voľný pohyb tovaru a služieb a sloboda usadiť sa boli však stále obmedzené v dôsledku toho, že orgány verejnej správy aj naďalej uplatňovali postupy narúšajúce hospodársku súťaž.

B. Vznik vnútorného trhu v osemdesiatych rokoch 20. storočia a Jednotný európsky akt

Nedostatočný pokrok pri vytváraní spoločného trhu bol vo veľkej miere zapríčinený uplatnením príliš podrobnej metódy legislatívnej harmonizácie a požiadavkou jednomyselného prijímania rozhodnutí Rady. Politická diskusia o tejto otázke viedla

EHS v polovici osemdesiatych rokov k úvahám o dôkladnejšom prístupe k cieľu odstránenia prekážok obchodu, teda o vnútornom trhu.

Jednotný európsky akt nadobudol platnosť 1. júla 1987 a stanovil presný termín dokončenia vnútorného trhu na 31. december 1992. Zároveň posilnil rozhodovacie mechanizmy vnútorného trhu zavedením hlasovania kvalifikovanou väčšinou, pokiaľ ide o spoločné colné sadzobníky, slobodu poskytovať služby, voľný pohyb kapitálu a aproximáciu vnútroštátnych právnych predpisov. Do termínu bolo prijatých vyše 90 % legislatívnych aktov uvedených v bielej knihe z roku 1985, prevažne podľa pravidla kvalifikovanej väčšiny.

C. Smerom k spoločnej zodpovednosti za dokončenie vnútorného trhu

Vnútorný trh významne prispel k prosperite a integrácii hospodárstva EÚ. Nová stratégia vnútorného trhu na roky 2003 – 2010 sa sústredila na uľahčenie voľného pohybu tovaru, integráciu trhov so službami, obmedzenie vplyvu daňových prekážok a zjednodušenie regulačného prostredia. Významný pokrok sa dosiahol v oblasti liberalizácie dopravných a telekomunikačných služieb, dodávok elektriny a plynu a poštových služieb.

Komisia navrhla vo svojom oznámení s názvom Lepšia správa pre jednotný trh ([COM\(2012\)0259](#)) horizontálne opatrenia, napríklad dôraz na zrozumiteľné a ľahko vykonateľné nové právne predpisy, lepšie využívanie existujúcich IT nástrojov s cieľom uľahčiť uplatňovanie práv na jednotnom trhu a zriadenie národných centier dohľadu nad fungovaním jednotného trhu. Monitorovanie je neoddeliteľnou súčasťou výročných správ o integrácii jednotného trhu v rámci procesu európskeho semestra.

D. Oživenie vnútorného trhu v roku 2010

S cieľom oživiť jednotný európsky trh a vrátiť verejnosť, spotrebiteľov a MSP do centra politiky jednotného trhu Komisia v októbri 2010 uverejnila oznámenie s názvom Na ceste k Aktu o jednotnom trhu ([COM\(2010\)0608](#)). Boli predložené viaceré opatrenia na podporu hospodárstva EÚ a vytváranie pracovných miest, čo viedlo k ambicióznejšej politike jednotného trhu.

V októbri 2012 Komisia predložila Akt o jednotnom trhu II ([COM\(2012\)0573](#)) v záujme ďalšieho rozvoja jednotného trhu a využitia jeho nevyužitého potenciálu ako hnacej sily rastu. V akte sa stanovuje 12 kľúčových opatrení, ktoré majú inštitúcie EÚ urýchlene prijať. Tieto opatrenia sa zameriavajú na štyri hlavné hnacie sily rastu, zamestnanosti a dôvery: 1) integrované siete, 2) cezhraničnú mobilitu občanov a podnikov, 3) digitálne hospodárstvo a 4) činnosti, ktoré posilňujú súdržnosť a výhody pre spotrebiteľov.

Akt o jednotnom trhu II nadväzuje na počiatočný súbor opatrení, ktoré predložila Komisia – Akt o jednotnom trhu I – a zahŕňa tieto činnosti zamerané na dosiahnutie dôkladnejšieho, lepšie integrovaného jednotného trhu:

- mobilita podnikov (napr. zavádzanie opatrení na stimulovanie dlhodobých investícií, modernizácia insolvenčného konania a pomoc pri vytváraní prostredia, ktoré ponúka druhú šancu neúspešným podnikateľom),
- digitálne hospodárstvo (ako krok smerom k dokončeniu digitálneho jednotného trhu do roku 2015 Komisia navrhla, aby sa elektronický obchod v EÚ podporoval zjednodušením používania platobných služieb, zvýšením ich

dôveryhodnosti a konkurencieschopnosti. Zdôraznila aj potrebu riešiť kľúčové príčiny nedostatku investícií do vysokorychlostného širokopásmového pripojenia a zaviesť elektronickú fakturáciu ako štandard v postupoch verejného obstarávania),

- dôvera spotrebiteľov (napr. zavedenie opatrení na zabezpečenie všeobecného prístupu k bankovým účtom, ako aj transparentných a porovnateľných poplatkov za vedenie účtov a ich jednoduchšieho prenosu).

Komisia mala predložiť všetky kľúčové legislatívne návrhy súvisiace s Aktom o jednotnom trhu II do jari 2013 a nelegislatívne návrhy do konca roka 2013. Parlament a Rada boli vyzvané, aby prioritne prijali legislatívne návrhy. Dosiahnutý pokrok bol predstavený v štúdiu s názvom [Akt o jednotnom trhu: súčasný stav](#)^[1].

28. októbra 2015 uverejnila Komisia oznámenie s názvom Zlepšovanie jednotného trhu: viac príležitostí pre ľudí a podniky ([COM\(2015\)0550](#)), ktoré sa zameralo na zabezpečenie praktických výhod pre ľudí v ich každodennom živote a na vytváranie ďalších príležitostí pre spotrebiteľov, odborníkov a podniky. Komisia ním doplnila svoje úsilie zamerané na podporu investícií, využívanie príležitostí na digitálnom jednotnom trhu, zvýšenie konkurencieschopnosti a zlepšenie prístupu k financovaniu. Cieľom stratégie bolo tiež zabezpečiť dobre fungujúci vnútorný trh s energiou, podporiť a uľahčiť mobilitu pracovnej sily a zároveň zabrániť zneužívaniu pravidiel. V záujme ďalšieho zlepšenia postupov obchodovania na vnútornom trhu bola 17. apríla 2019 prijatá [smernica \(EÚ\) 2019/633](#) o zákaze určitých nekalých obchodných praktík. K nekalým obchodným praktikám patria aj oneskorené platby za rýchlo sa kaziace potraviny a rušenie objednávok na poslednú chvíľu.

V súčasnosti je jedným z najzložitejších problémov pri rozvíjaní vnútorného trhu vykonávanie jeho digitálnej zložky. V máji 2015 Komisia prijala stratégiu digitálneho jednotného trhu ([COM\(2015\)0192](#)), v ktorej stanovila intenzívny legislatívny program na budovanie európskeho digitálneho hospodárstva, ktorý pokračoval v podobe Agendy pre Európu^[2].

Počas pandémie COVID-19 Komisia vo svojom oznámení s názvom Správny čas pre Európu: náprava škôd a príprava budúcnosti pre ďalšie generácie ([COM\(2020\)0456](#)) oznámila, že digitalizácia jednotného trhu bude základným pilierom obnovy po kríze. Bude sa zakladať na štyroch prvkoch: 1) investície do lepšej pripojiteľnosti, 2) silnejšia priemyselná a technologická prítomnosť v strategických častiach dodávateľského reťazca (napr. umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť, infraštruktúra cloudu, 5G), 3) skutočné dátové hospodárstvo a spoločné európske dátové priestory a 4) spravodlivejšie a jednoduchšie podnikateľské prostredie.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Európsky parlament bol hybnou silou procesu vedúceho k vytvoreniu vnútorného trhu. Konkrétne vo svojom uznesení z 20. novembra 1997 podporil myšlienku transformácie

[1]Túto štúdiu zadala tematická sekcia Európskeho parlamentu pre politiky v oblastiach hospodárstva, vedy a kvality života v mene Výboru pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa (IMCO).

[2][Ambicióznejšia Únia – Mój plán pre Európu](#), Politické usmernenia pre budúcu Európsku komisiu 2019 – 2024.

vnútorného trhu na plne integrovaný domáci trh do roku 2002. Parlament vo viacerých uzneseniach z roku 2006 (napr. z 12. februára, 14. februára, 16. mája a 6. júla) podporil myšlienku vnútorného trhu ako spoločného rámca a referenčného bodu pre mnoho politík EÚ.

Parlament zohral aktívnu úlohu aj pri oživení vnútorného trhu. V [uznesení z 20. mája 2010](#) o zabezpečení jednotného trhu pre spotrebiteľov a občanov Parlament zdôraznil, že je potrebné prijať opatrenia na účinnejšie informovanie a posilnenie postavenia spotrebiteľov a MSP, ako aj zvýšenie dôvery občanov. Parlament reagoval na Akt o jednotnom trhu aj ďalšími tromi uzneseniami, ktoré prijal 6. apríla 2011: [Správa a partnerstvo na jednotnom trhu](#), [Jednotný trh pre Európanov](#) a [Jednotný trh pre podniky a rast](#).

V [uznesení z 20. apríla 2012](#) o konkurencieschopnom jednotnom digitálnom trhu – elektronickej verejnej správe ako vedúcej sile poukázal Európsky parlament na potrebu jasného a súdržného právneho rámca pre vzájomné uznávanie elektronického overovania, identifikácie a podpisov (ktoré je nevyhnutné na zabezpečenie fungovania cezhraničných administratívnych služieb v rámci celej EÚ). Po ňom nasledovalo [uznesenie z 22. mája 2012](#) o hodnotení výsledkov vnútorného trhu.

11. decembra 2012 prijal Parlament aj dve nelegislatívne uznesenia týkajúce sa vnútorného trhu – jedno o [dobudovaní digitálneho jednotného trhu](#), druhé o [stratégii digitálnej slobody v zahraničnej politike EÚ](#), v ktorých zdôraznil rozhodnú podporu zásady neutrality siete. Znamená to, že poskytovatelia internetových služieb nemajú blokovať, diskriminovať ani obmedzovať nikoho, ani znižovať jeho možnosti využívať služby poskytujúce prístup k akémukoľvek obsahu, aplikácii alebo službe podľa vlastného výberu bez ohľadu na ich zdroj alebo cieľovú skupinu, ani možnosti využívať, zasielať, zverejňovať, prijímať alebo ponúkať takýto obsah, aplikáciu alebo službu, a to ani cenovou politikou. V tom istom uznesení zároveň vyzval Komisiu a Radu, aby podporovali a chránili vysokú úroveň digitálnej slobody v EÚ. Cieľom týchto uznesení bolo vypracovať politiku a prax v záujme vytvorenia skutočného digitálneho jednotného trhu v EÚ s cieľom vyrovnáť sa s rozličnými súbormi pravidiel v kľúčových oblastiach vrátane DPH, poštových služieb a práv duševného vlastníctva. Zásady neutrality siete a otvoreného internetu, rovnako ako zrušenie poplatkov za roaming, boli zavedené v rámci legislatívneho balíčka, ktorým sa stanovujú opatrenia týkajúce sa jednotného európskeho trhu s elektronickými komunikáciami a na dosiahnutie prepojeného kontinentu ([COM\(2013\)0627](#)).

Parlament v [uznesení zo 7. februára 2013](#) adresoval Komisii odporúčania týkajúce sa správy jednotného trhu, v ktorom cyklus správy jednotného trhu označil za špecifický pilier európskeho semestra. Okrem toho Parlament prijal [25. februára 2014 uznesenie](#) o správe jednotného trhu v rámci európskeho semestra 2014, po ktorom nasledovalo [uznesenie z 27. februára 2014](#) o sieti SOLVIT. Parlament potom prijal [12. apríla 2016 uznesenie](#) s názvom Smerom k lepšej regulácii jednotného trhu, v ktorom zdôraznil potrebu odstránenia zbytočnej regulácie, byrokracie a negatívnych vplyvov a zároveň dosiahnutia cieľov politík a konkurencieschopného regulačného prostredia, ktoré podporuje zamestnanosť a podnikanie v rámci Európy. 26. mája 2016 prijal Európsky parlament [uznesenie](#) o stratégii jednotného trhu, v ktorom požadoval inovatívnejší, hlbší a spravodlivejší jednotný trh. S cieľom uľahčiť online prístup

k informáciám, administratívnym postupom a službám pomoci, ktoré občania a podniky potrebujú, Parlament presadzoval vytvorenie jednotnej digitálnej brány ([nariadenie \(EÚ\) 2018/1724](#)).

19. januára 2016 Parlament prijal uznesenie s názvom [Smerom k aktu o jednotnom digitálnom trhu](#), po ktorom nasledovali viaceré opatrenia zamerané na budovanie digitálneho jednotného trhu, napríklad v oblastiach ako [kolaboratívne hospodárstvo](#), [online platformy](#) a [umelá inteligencia](#).

Štúdia s názvom [Znižovanie nákladov a prekážok pre podniky na jednotnom trhu](#) (zverejnená v apríli 2016) zdôraznila značný potenciál digitálneho jednotného trhu pri znižovaní nákladov a prekážok pre občanov a podniky v EÚ.

Ďalšia štúdia s názvom [Dlhšia životnosť výrobkov: výhody pre spotrebiteľov a spoločnosti](#) (zverejnená v júni 2016) poukázala na potenciál digitálneho jednotného trhu pri ekologizácii hospodárstva EÚ. Parlament prijal [4. júla 2017 uznesenie](#) o tej istej téme.

Podľa ďalšej štúdie s názvom [Sociálne hospodárstvo](#), ktorá bola zverejnená v máji 2016, by digitálny jednotný trh mohol prispieť aj k tomu, aby bolo hospodárstvo EÚ sociálnejšie. Jedným zo spôsobov, ako to dosiahnuť, je rozvoj elektronickej správy vecí verejných a s ňou súvisiacich služieb, ako sa uvádza v štúdii s názvom [Všadeprítomný rozvoj digitálneho jednotného trhu](#) (zverejnená v októbri 2013).

V nadväznosti na oznámenie Komisie, že v roku 2020 predloží nový akt o digitálnych službách, tematická sekcia Parlamentu pre politiky v oblastiach hospodárstva, vedy a kvality života zorganizovala v mene výboru IMCO seminár s názvom [Pravidlá elektronického obchodu vhodné pre digitálny vek](#), kde odborníci a zainteresované strany vyjadrili potrebu odstrániť zostávajúce cezhraničné prekážky elektronického obchodu, aby bolo možné plne využívať výhody vnútorného trhu. Návrhy správ výborov k aktu o digitálnych službách boli uverejnené v apríli a máji 2020 a konečné hlasovanie sa očakáva v septembri.

17. apríla 2020, počas pandémie COVID-19, Parlament prijal [uznesenie](#), v ktorom zdôraznil, že jednotný trh je zdrojom európskej kolektívnej prosperity a blahobytu a kľúčovým prvkom okamžitej a pokračujúcej reakcie na pandémiu.

Okrem toho Parlament vo svojom [uznesení z 19. júna 2020](#) pripomenul, že schengenský priestor je oceňovaný úspech v samotnom jadre projektu EÚ, a vyzval členské štáty, aby znížili obmedzenia voľného pohybu a zintenzívnili svoje úsilie o dokončenie schengenskej integrácie.

Tematická sekcia Parlamentu pre politiky v oblastiach hospodárstva, vedy a kvality života plánuje v októbri 2020 zverejniť štúdiu o právnych prekážkach pre pravidlá jednotného trhu. Štúdia zanalyzuje právne predpisy členských štátov, ktoré sú v rozpore s pravidlami jednotného trhu alebo preň vytvárajú nové neodôvodnené prekážky, a bude sa snažiť vydať jasné odporúčania, ako tieto prekážky odstrániť a zabrániť vzniku nových.

Z nedávneho výskumu vyplýva, že zásady voľného pohybu tovaru a služieb a právne predpisy v tejto oblasti vytvárajú prínosy, ktoré sa odhadujú na 985 miliárd EUR ročne^[3].

Louise Blandin / Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff
08/2020

[3]Poutvaara P. a kol., [Príspevok k rastu: voľný pohyb tovaru. Poskytovanie ekonomických výhod pre občanov a podniky](#) (2019), ktorú na žiadosť výboru IMCO vypracovala tematická sekcia pre politiky v oblastiach hospodárstva, vedy a kvality života, a Pelkmans J. a kol., [Príspevok k rastu: Jednotný trh so službami. Poskytovanie ekonomických výhod pre občanov a podniky](#) (2019), ktorú vypracovala tematická sekcia pre politiky v oblastiach hospodárstva, vedy a kvality života na žiadosť výboru IMCO.

